05.06.2018

BOFÖRVALTARENS SKYLDIGHET ATT GÖRA BROTTSANMÄLAN

1 ALLMÄNT

Enligt 14 kap. 5 § 4 mom. i konkurslagen (KonkL) som trädde i kraft 01.03.2013:

> *Om det finns skäl att misstänka att gäldenären kan ha gjort sig skyldig till brott mot borgenärerna, till bokföringsbrott eller till något annat sådant brott i näringsverksamheten som kan ha en betydelse som är större än ringa med hänsyn till borgenärernas rätt till betalning eller till boutredningen, ska boförvaltaren vid behov göra en anmälan om brottsmisstanken till polisen.*

Brottsanmälan görs till polisen, om det finns skäl att misstänka ett brott. En polisanmälan görs inte, om det misstänkta brottet inte har någon större än ringa betydelse med tanke på fordringsägarnas rätt till betalning eller boutredningen. Vid begrundande av förutsättningarna för att göra en brottsanmälan ska boförvaltaren beakta att en borgenärsutredning för konkurser som påbörjats 01.03.2013 eller senare inte ska sändas till åklagaren. En brottsanmälan görs också då det gäller en konkurs som förfaller. Boförvaltaren ska utan något ogrundat dröjsmål göra en brottsanmälan när grunden för anmälan har framgått.

Till brottsanmälan fogar boförvaltaren material som stöder brottsmisstanken. Det åligger förundersökningsmyndigheten att inhämta den egentliga bevisningen gällande brottet.

För det extra arbete som brottsanmälan ger upphov till har boförvaltaren rätt att få ett separat arvode ur konkursboets medel. De allmänna grunderna för fastställande av boförvaltarens arvode iakttas när arvodet fastställs. Då det gäller en konkurs som förfaller kan arvode och ersättning för uppkomna kostnader enligt ett domstolsbeslut betalas ur statliga medel.

2 BROTTSANMÄLAN

2.1 Prövning

En brottsanmälan grundar sig alltid på boförvaltarens fallspecifika prövning. I prövningen ska hänsyn tas till borgenärernas intresse samt i synnerhet huruvida det misstänkta brottet har betydelse med tanke på borgenärernas rätt till betalningar eller boutredningen. Boförvaltaren är inte skyldig att göra en brottsanmälan, om dessa omständigheter endast har ringa betydelse.

Efter behov kan boförvaltaren i ett ärende begära borgenärernas åsikter för att bilda sin ståndpunkt. Boförvaltaren är dock inte bunden till borgenärernas ställningstaganden. Borgenären kan alltid själv göra en brottsanmälan, om inte boförvaltaren gör det.

En brottsanmälan behöver inte göras, om det misstänkta brottet gäller en kränkning av borgenärernas ekonomiska rättigheter och den förmögenhet som är föremål för denna är ringa. Det väsentliga vid en bedömning av betydelsen av en brottsskada är det totala värdet av skadan och inte det belopp som eventuellt återförs till boet eller dess inverkan på omfattningen av de enskilda borgenärernas utdelning.

Frågan om när det totala värdet av en brottsskada kan betraktas som ringa ska prövas av boförvaltaren från fall till fall. Ett värde som uppgår till flera tusentals euro kan i allmänhet inte betraktas som ringa. Det avgörande är dock i vart och ett fall boförvaltarens helhetsprövning där hänsyn tas till särdragen i fallet. Vid en prövning av huruvida en brottsanmälan ska göras bör hänsyn tas till exempelvis sannolikheten av att rekvisitet för det eventuella misstänkta brottet uppfylls. Ju obetydligare brottsskada det är fråga om, desto högre är tröskeln för att göra en brottsanmälan, om det är oklart huruvida rekvisitet uppfylls. Tröskeln för att göra en brottsanmälan ska anses vara lägre, om gärningen verkar planmässig.

När det gäller boutredningen kan gärningen anses vara av ringa betydelse, om den i praktiken inte har hunnit påverka boförvaltningen eller försvårat utredningsarbetet. Anlitandet av en terminalvårdare eller regelbunden verksamhet som sådan försvårar boutredningen. Delegationen rekommenderar att en brottsanmälan görs när en terminalvårdare som försvårar boutredningen har anlitats i slutet av gäldenärsföretagets verksamhet. Verksamhet som terminalvårdare har inom rättspraxis ansetts vara en försvårande omständighet gällande straff (HD 2009:77).

Brottsanmälan görs inte när ärendet i övrigt är av ringa betydelse. Det är inte ändamålsenligt att förundersökningsmyndigheterna belastas med anmälningar som gäller obetydliga ärenden.

Det åligger inte boförvaltaren att göra en brottsanmälan, om endast en enskild borgenär är målsägande i ett fall där ett brott misstänks. Boförvaltaren bör underrätta en borgenär om förvaltaren upptäcker att borgenären är föremål för en brottsmisstanke. Det åligger inte boförvaltaren att anmäla ett skattebrott, utan denna anmälan ska göras av Skatteförvaltningen.

I konkursbon som saknar medel kan konkursombudsmannen enligt prövning och med statens medel låta göra en särskild granskning av gäldenärens bokföring eller gäldenären. Även konkurs-

boet eller en enskild borgenär kan stå för kostnaderna för den särskilda granskningen. I detta fall är granskningsberättelsen till hjälp vid prövningen och brottsanmälan. Berättelsen från den särskilda granskningen fogas till brottsanmälan.

Innan den särskilda granskningen inleds ska boförvaltaren diskutera det misstänkta brottet med chefen för den regionala enheten för ekonomisk brottslighet, om en brottsmisstanke väcks hos boförvaltaren innan den särskilda granskningen genomförs och värdet av skadan som den misstänkta orsakat borgenärerna är avsevärt eller om egendomen som ska beslagtas är av en sådan karaktär att dess omvandling i pengar eller beslagtagandet av denna kan genomföras i rask takt. En skada vars värde överskrider 100 000 euro ska åtminstone betraktas som en avsevärd skada för borgenärerna. På basis av diskussionen med chefen för den regionala enheten för ekonomisk brottslighet ordnar polisen efter behov ett samarbetsmöte i syfte att diskutera hur den särskilda granskningen ska fokuseras på de omständigheter som är väsentliga med tanke på utredningen av det straffrättsliga ansvaret samt rättshandlingarna som orsakat borgenärerna skada. Protokollet över mötet med polisen utgör samtidigt boförvaltarens brottsanmälan som avses i 14 kap. 5 § 4 mom. i konkurslagen, och boförvaltaren behöver således inte göra någon separat anmälan. I granskningen ska granskaren ska i tillämpliga delar iaktta den procedur för genomförande av en brottsgrundad granskning som omfattats av polisen.[1]

En prövning kan göras av huruvida konkursen ska fortsätta som offentlig utredning, om det misstänkta brottet som framkommit i ett konkursbo som saknar medel är allvarligt, eller om det misstänkta brottet eller konkursboet i övrigt kräver utredningar som ger upphov till extra arbete. I detta fall kan boförvaltaren kontakta Konkursombudsmannens byrå. Den offentliga utredaren gör en brottsanmälan, om konkursen fortsätter som offentlig utredning.

I gäldenärsutredningen (rekommendation 3) ska boförvaltaren redogöra för eventuellt brottsligt förfarande som hen observerat i rörelsen. Boförvaltaren ska vid behov kunna motivera ett beslut om att inte göra en brottsanmälan, även om hen lagt märke till brott.

2.2 Innehållet i en brottsanmälan

En bra brottsanmälan som görs till rätt polisenhet förenklar och påskyndar starten på en förundersökning. Enbart en hänvisning

[1] Syftet med proceduren är att den av boet beställda granskningen genomförs så att den också är till nytta för förundersökningsmyndigheten och på detta sätt effektiviserar framskridandet av hela straffprocessen och återindrivningen av värdet av skadan som orsakats borgenärerna från dem som gjort sig skyldiga till brottet. Närmare information om proceduren finns i punkt 8 i rekommendationen från delegationen för konkursärenden: ”6 Särskild granskning vid misstanke om väsentliga konkursbrott”.

till gäldenärsutredningen utgör inte en i bestämmelsen avsedd brottsanmälan.

Det finns skäl att anteckna konkursboets ställning som målsägande (till exempel 39 kap. 9 § 3 mom. i strafflagen [SL] vad gäller gäldenärsbrott) och vid behov dess grund i början av brottsanmälan.

Det är bra att i början av brottsanmälan anteckna åtminstone följande basuppgifter om gäldenären och konkursen:

- konkursgäldenärens namn och hemort (i fråga om sammanslutningar även de senaste namnen och ändringarna av hemort),
- personbeteckning eller företags- och organisationsnummer (FO-nummer),
- konkursdomstol och ärendets specifikationsuppgifter,
- dagen när konkursen började,
- boförvaltaren och hens kontaktinformation,
- uppgifter om att affärsverksamhet inletts/sammanslutningen grundats,
- bransch,
- faktisk affärsverksamhet och dess längd,
- räkenskapsperiod,
- formella ansvariga personer under hela den tid då det misstänkta brottet pågått,
- faktiska aktörer och firmatecknare samt motiveringar till att en viss person är en faktisk aktör,
- ägare,
- orten där affärsverksamheten faktiskt har bedrivits för bestämmande av vilken polisenhet som ska utföra förundersökningen,
- en uppskattning av när insolvensen har börjat, om en sådan kan ges (till exempel berättelse från särskild granskning eller en förteckning över gäldenärens betalningsanmärkningar) samt
- bankkonton (även eventuellt kända nedlagda konton för att utreda det misstänkta brottet).

I brottsanmälan ska boförvaltaren på basis av det material som står till hens förfogande göra anteckningar om sådana fakta som hen observerat och sådana slutledningar som hen dragit vilka har betydelse vid bedömningen av huruvida man i gäldenärens verksamhet gjort sig skyldig till ett straffbart förfarande. En redogörelse för hur och när det misstänkta brottet har begåtts ska antecknas så tydligt som möjligt. De misstänkta gärningsmännen och andra delaktiga eller de som gjort sig skyldiga till försummelser ska anges så exakt som möjligt i brottsanmälan. Klara och tydliga anteckningar ska också göra om en person som misstänks vara medhjälpare samt hur och i vilken utsträckning hen miss-

tänks ha varit delaktig i gärningen. I anmälan antecknas eventuella iakttagelser utifrån vilka gärningens uppsåt eller oaktsamhet kan bedömas. En brottsanmälan som görs i konkursens början ska efter behov kompletteras senare.

Till brottsanmälan fogas det dokumentmaterial som misstanken baserar sig på. Boförvaltaren ska för brottsanmälan alltid försöka inhämta behövlig information om det misstänkta brottet även från andra parter än gäldenären. Det finns skäl att dela in de skriftliga bevis som fogas till brottsanmälan så, att varje bevis med ändamålsenliga hänvisningar hänförs till det ärende som förutsätter bevisning. Dokument kan sändas till polisen även efter att brottsanmälan har lämnats in. Vid behov ska boförvaltaren muntligen förtydliga upplysningarna för polisen.

Enligt 39 kap. 9 § 3 mom. i SL för boförvaltaren målsägandenas talan i gäldenärsbrott. En enskild borgenär har rätt att självständigt föra talan för egen del. Boförvaltarens rätt att föra talan upphör när konkursen förfaller.

Preskriptionstiden för åtalsrätt ska vid behov antecknas tydligt. Enligt 8 kap. 1 § i strafflagen preskriberas åtalsrätten om åtal inte har väckts inom

1) tjugo år, om det för brottet föreskrivna strängaste straffet är fängelse på viss tid över åtta år,

2) tio år, om det strängaste straffet är fängelse över två och högst åtta år,

3) fem år, om det strängaste straffet är fängelse över ett och högst två år, och

4) två år, om det strängaste straffet är fängelse högst ett år, böter eller ordningsbot.

Enligt 8 kap. 2 § i strafflagen räknas tiderna från den dag då brottet begicks. Om det i brottsrekvisiten föreskrivs att underlåtenhet är straffbart, börjar preskriptionstiden för åtalsrätten löpa den dag då den underlåtna handlingen senast borde ha utförts. Om det i brottsrekvisiten förutsätts att en viss verkan av handlingen har inträtt, räknas tiden från den dag då denna verkan inträdde. Om den brottsliga gärningen omfattar upprätthållande av ett lagstridigt tillstånd, börjar preskriptionstiden för åtalsrätten löpa först från det att detta tillstånd har upphört. Preskriptionstiden för åtalsrätten för delaktighet i brott börjar löpa samma dag som preskriptionstiden för åtalsrätten för huvudgärningen.

Av brottsanmälan ska det tydligt framgå vilka omständigheter som ligger till grund för att en gärning ska betraktas som grov.

Om boförvaltaren då brottsanmälan görs känner till att konkursen kommer att förfalla, ska detta alltid nämnas i brottsanmälan. I en konkurs som förfaller ska boförvaltaren också med polisen komma överens om att överföra eventuellt bokföringsmaterial till polisen.

Det finns skäl att i brottsanmälan ange huruvida denna gäller någon annan förundersökning eller brottsanmälan än en sådan som boförvaltaren känner till och som redan är anhängig.

Brottsanmälan ska sparas i KOSTI-systemet under handlingar/brottshandlingar, där den finns tillgänglig endast för boförvaltaren och konkursombudsmannen.

3
TYPER AV BROTT

3.1 Allmänt

De vanligaste brotten mot borgenärer är i 39 kap. i strafflagen avsedda gäldenärsbrott:

- – oredlighet som gäldenär,
- – gäldenärsbedrägeri och
- – gynnande av borgenär.

Ett bokföringsbrott är vanligtvis ett brott som försvårar utredningen av konkursboet.

Andra vanliga brott inom näringsverksamhet omfattar penningtvätt, brott mot näringsförbud, registeranteckningsbrott och aktiebolagsbrott. Det kan även vara fråga om något annat brott genom vilket gäldenärernas kollektiva intresse har kränkts.

Med så kallad terminalvård avses ett arrangemang där en utomstående person (terminalvårdare) vid en ekonomisk krissituation träder in som ansvarig i ett företag innan företaget försätts i konkurs. Även aktiestocken överförs till terminalvårdaren mot en ersättning. Vanligtvis förväntas terminalvårdaren dölja de brott som de tidigare ägarna begått genom att till exempel förstöra bolagets bokföring. I en terminalvårdssituation känner den verkliga ansvariga personen och terminalvårdaren till att bolaget inte har några förutsättningar att fortsätta en lönsam affärsverksamhet och kör avsiktligt ned den samtidigt som de försöker säkra sina egna intressen. Bolaget kan även användas för att mot ersättning ta fram falska utgiftsverifikat från något annat bolags bokföring (så kallad kvittohandel).

Anlitandet av en terminalvårdare kan, beroende på fallet, uppfylla rekvisitet för flera olika brott. Den straffrättsliga bedömningen påverkas bland annat av om den tidigare ansvariga personen har

behållit den faktiska beslutanderätten parallellt med eller i stället för den person som blivit terminalvårdare.

Enligt 4 kap. 5 a § i konkurslagen har gäldenären rätt att låta bli att lämna uppgifter som hänför sig till en gärning för vilken han eller hon är brottsmisstänkt (så kallat skydd mot självinkriminering). Boförvaltaren är skyldig att informera gäldenären om denna rätt. Om gäldenären med stöd av skyddet mot självinkriminering har låtit bli att lämna uppgifter, ska gäldenären informera boförvaltaren om detta senast i samband med att bouppteckningens riktighet bestyrks. Underlåtelse att lämna uppgifter ska anknyta till en anhängig förundersökning som kan specificeras. Gäldenären ska redan vara misstänkt för brottet för att ha rätt att låta bli att lämna uppgifter till boförvaltaren. Om gäldenären inte på ett trovärdigt sätt kan uppge sig vara föremål för en förundersökning som en viss polisenhet har startat, föreligger rätten inte.

3.2 Brott mot borgenärerna

3.2.1 Oredlighet som gäldenär (39 kap. 1 § i strafflagen)

Tre omständigheter krävs för att brottsrekvisitet ska uppfyllas:

1. utövarens formella eller faktiska ansvarsställning,
2. olagliga konkursåtgärder (gäldenären har förstört, donerat, överlämnat eller överfört sin egendom eller ökat sina förpliktelser), och
3. åtgärden har förorsakat obestånd eller väsentligt förvärrat obestånd.

Brottet oredlighet som gäldenär har oftast begåtts så att gäldenärens egendom har överlåtits så att den står utanför gäldenärens tillgångar utan godtagbar orsak, och detta har medfört skada för borgenärerna. Vid bedömningen av godtagbar orsak ska beaktande tas till huruvida rättshandlingen kunnat vara affärsekonomiskt motiverad. Rättshandlingen kan i allmänhet vara affärsekonomiskt motiverad, om egendomen har använts för konkursgäldenärens affärsverksamhet.

Insolvens kan i allmänhet bevisas med att gäldenären inte klarar av sina förpliktelser inom en rimlig tid efter att de förfallit till betalning. Insolvens kan påvisas på basis av till exempel betalningsdröjsmål, underskott på skattekontot eller utsökningsuppgifter. Särskild granskning kan användas för att påvisa att insolvens uppkommit eller väsentligt förvärrats samt tidpunkten då insolvensen börjat.

Att ta ut medel åt sig själv till exempel som lön kan vara godtagbart upp till ett visst belopp, även om verksamheten är förlustbringande.

3.2.2 Gäldenärsbedrägeri (39 kap. 2 § i strafflagen)

Vid gäldenärsbedrägeri har gäldenären i allmänhet hemlighållit uppgifter från boförvaltaren eller gett boförvaltaren felaktiga uppgifter för att göra upp bouppteckningen.

Vad gäller de uppgifter som lämnas till boförvaltaren har gäldenären vanlig skyldighet att medverka och skyldighet att hålla sig till sanningen. Om de uppgifter som lämnats till boförvaltaren inte motsvarar sanningen, kan gäldenären ha gjort sig skyldig till gäldenärsbedrägeri.

En gäldenär kan göra sig skyldig till gäldenärsbedrägeri, om gäldenären på det sätt som avses i 4 kap. 5 a § i konkurslagen låter bli att lämna uppgifter till boförvaltaren utan att meddela att det är fråga om att åberopa skydd mot självinkriminering.

3.2.3 Gynnande av borgenär (39 kap. 6 § i strafflagen)

Vid gynnande av borgenär är det fråga om att en gäldenär som känner till att hen är insolvent gynnar vissa borgenärer på andra borgenärers bekostnad. Gärningen kan bestå av att i förtid betala en skuld eller använda ett ovanligt betalningsmedel i förhållanden som avviker från det sedvanliga, att ställa en säkerhet i efterhand på en skuld som avtalats tidigare eller något annat motsvarande förfarande där en viss borgenärs ställning förbättras på andra borgenärers bekostnad.

Straffansvaret och återvinningsansvaret är oberoende av varandra. Rättshandlingen kan återgå trots att förutsättningar för straff inte uppfylls (se HD 2009:69 och HD 2009:70).

Gynnande av borgenär kan vara mindre klandervärt än oredlighet som gäldenär och gäldenärsbedrägeri till följd av att gäldenären vid gynnande av borgenär inte har fått någon vinning för egen del eller för en närstående. Klandervärdheten i gynnande av borgenär påverkas i väsentlig utsträckning även av vilken del av fordringarna som hör till andra borgenärer än de som gynnats genom gärningen inbringar de andra borgenärerna som utdelning.

3.3 Bokföringsbrott (30 kap. 9 § i strafflagen)

Bokföringsbrott försvårar boutredningen och kan förorsaka skada för borgenärerna. En brottsanmälan om bokföringsbrott ska i allmänhet göras oavsett dess uppskattade betydelse för tillgångarna i boet.

I bokföringsbrott gäller det att fästa vikt vid gärningens skadlighet och klandervärdhet. En gärning ska anses vara skadligare än i

genomsnitt, om den möjliggör andra ekonomiska brott. Vid prövning av brottets klandervärdhet ska hänsyn tas till bland annat

- affärsverksamhetens omfattning,
- försummelsens art (om till exempel verifikaten är helt oordnade eller om de ordnats i mappar i rätt ordning, men inte registrerats i bokföringen) och omfattning (tidsmässig och kvantitativ omfattning),
- om även upprättandet av bokslut har försummats (antal år och till vilka delar),
- om felaktiga eller vilseledande transaktioner har bokförts (till exempel samma transaktioner flera gånger) och deras antal, storlek och inverkan på bokföringen,
- om bokföringen har förstörts eller gömts, eller om den har skadats, och
- om bokföringen eller en del av den har kommit i boförvaltarens besittning.

Brottsrekvisitet för bokföringsbrott uppfylls, om en korrekt och adekvat bild inte kan fås av resultatet av gäldenärens verksamhet eller gäldenärens ekonomiska ställning. När boförvaltaren bedömer gärningens påföljder ska hen beakta till vilken del försummelsen av bokföringsskyldigheten har försvårat möjligheten att få en korrekt och adekvat bild av resultatet av gäldenärens verksamhet eller gäldenärens ekonomiska ställning. Brottsrekvisitet för bokföringsbrott uppfylls inte, om affärs -eller kontotransaktioner som bokförs i slutet av gäldenärens verksamhet inte har funnits eller de har varit ringa, även om bokföringen har försummats. För att bedöma saken rekommenderar delegationen att boförvaltaren skaffar gäldenärens bankkontoutdrag för den tid som bokföringen har försummats.

I brottsanmälan antecknas vem som har begått gärningarna eller gjort sig skyldig till försummelsen. Detta kan vara den bokföringsskyldiga själv, dennes lagstadgade företrädare, den som utövar den faktiska beslutanderätten hos gäldenären eller en person som har fått i uppdrag att sköta bokföringen. I brottsanmälan antecknas också bokförarens namn och kontaktinformation samt dennas eventuella yttrande om bokföringen.

I praktiken är det vanligt att det finns brister eller uppenbara försummelser under några månader innan gäldenären försatts i konkurs. Vid bedömningen av bristernas och försummelsernas betydelse ska hänsyn tas till 2 kap. 4 § 2 mom. i bokföringslagen, enligt vilket andra betalningar än sådana som betalats kontant får noteras månadsvis eller för en motsvarande period inom fyra månader från utgången av kalendermånaden eller perioden. I fråga om sådana noteringar har brottsrekvisitet inte nödvändigtvis ännu uppfyllts.

Delegationen rekommenderar att en brottsanmälan alltid görs om bokföringsbrott, om bokföringsmaterialet har förstörts, gäldenären vägrar lämna det till boförvaltaren eller om bokföringen helt och hållet har försummats.

3.4 Andra brott i näringsverksamheten

3.4.1 Penningtvätt (32 kap. 6 § i strafflagen)

Med penningtvätt avses omvandling eller överföring av förmögenhet som förvärvats genom brottslig verksamhet till en laglig eller skenbart laglig affärsverksamhet så, att förmögenhetens verkliga ursprung döljs.

Penningtvätt är en accessorisk gärning och förutsätter alltid ett så kallat förbrott som ger den egendom eller vinning som senare tvättas. Ekonomiska brott (gäldenärsbedrägeri, oredlighet som gäldenär, bedrägeri, skattebedrägeri, subventionsbedrägeri och förskingring) är i praktiken ofta förbrott till penningtvätt. Syftet med penningtvätt är ofta att möjliggöra användning av medel på ett riskfritt sätt, och penningtvätt är ett sätt för att återföra medel som skaffats genom brott till laglig affärsverksamhet.

När boförvaltaren överväger att göra en brottsanmälan ska hen även uppmärksamma att, enligt 32 kap. 11 § i strafflagen, grov penningtvätt (så kallad självtvätt) som utförs av en person som gjort sig skyldig till ett förbrott (till exempel oredlighet som gäldenär) kan vara straffbart. För att gärningen ska vara straffbar förutsätts det dock att penningtvättbrottet, med beaktande av hur fortgående och planmässiga de olika gärningarna är, utgör den väsentligaste och mest klandervärda delen av brotten i fråga.

Penningtvättbrott försvårar boutredningen. En brottsanmälan ska göras om penningtvätt oavsett gärningens uppskattade betydelse för boets förmögenhet.

En brottsanmälan om penningtvätt ska hållas åtskild från en i 23 § i lagen om förhindrande och utredning av penningtvätt och av finansiering av terrorism avsedd skyldighet att underrätta centralen för utredning av penningtvätt om tvivelaktiga affärstransaktioner.

3.4.2 Brott mot näringsförbud (16 kap. 11 § i strafflagen)

Enligt 4 § i lagen om näringsförbud får den som meddelats näringsförbud inte:

1) själv eller genom mellanhänder driva en rörelse som medför bokföringsskyldighet enligt bokföringslagen,

2) vara bolagsman i ett öppet bolag eller ansvarig bolagsman i ett kommanditbolag eller personmedlem i en europeisk ekonomisk intressegruppering,

3) vara styrelsemedlem, suppleant eller verkställande direktör eller ha annan därmed jämförbar ställning i ett samfund eller en stiftelse,

4) själv eller genom mellanhänder faktiskt leda ett samfund eller en stiftelse eller en utländsk filial eller sköta dess förvaltning,

5) själv eller genom mellanhänder upprätta avtal om aktiebolagsbildning eller vara stiftare av ett andelslag,

6) själv eller genom mellanhänder förvärva på ägande eller avtal grundad bestämmanderätt i ett samfund som driver rörelse, eller

7) bedriva rörelse i Finland genom att använda en i utlandet grundad sammanslutning som mellanhand eller faktiskt leda en i utlandet grundad sammanslutning som driver rörelse i Finland i en omfattning som inte är obetydlig eller förvärva bestämmande inflytande i en sådan sammanslutning

Delegationen rekommenderar att en brottsanmälan görs om brott mot näringsförbud. Anmälan ska även göras om en part som är mellanhand för någon annan vid kringgående av ett näringsförbud (16 kap. 11 § i strafflagen).

3.4.3 Registerantecknings brott (16 kap. 7 § i strafflagen)

En brottsanmälan om registerantecknings brott ska göras om gärningen förhindrar eller försvårar boutredningen eller om förfarandet varit omfattande till exempel så, att det bör misstänkas ha berört flera företag.

I brottsanmälan antecknas vem som har lämnat felaktiga uppgifter till exempel till handelsregistret och när detta har skett. Om den nämnda felaktiga uppgiften har utnyttjats så att en person har skaffat ekonomisk vinning för sig själv eller någon annan eller skadat någon annan, ska en anteckning göras om hur utnyttjandet har skett.

Det finns skäl att till brottsanmälan foga sådana etableringsanmälningar och ändringsanmälningar från handels- eller föreningsregistret av vilka det framgår vem som har gjort anteckningarna. Även till exempel förfalskade mötesprotokoll kan ha använts för det misstänkta brottet. En person som inte känner till saken kan i ett förfalskat protokoll ha blivit antecknad som ansvarig person i bolaget.

3.4.4 Aktiebolagsbrott (25 kap. 1 § i aktiebolagslagen)

I aktiebolagsbrott har bolagets medel i strid med bestämmelserna i aktiebolagslagen (ABL) delats ut till parter utanför bolaget, och samtidigt har aktieägar- eller borgenärsskyddet kränkts. Aktiebolagsbrott är straffbara endast om de är uppsåtliga, och försök till aktiebolagsbrott är inte straffbart.

Enligt principerna i aktiebolagslagen ska alla affärstransaktioner som minskar bolagets tillgångar eller ökar dess skulder ha en genuin affärsekonomisk grund. Bolagets medel ska utdelas i enlighet med 13 kap. i aktiebolagslagen. Således uppfylls rekvisitet för aktiebolagsbrott till exempel om ett beslut om vinstutdelning fattas i en situation där bolaget inte har utdelningsbara medel.

Det bör uppmärksammas att en gärning enligt brottsrekvisitet för aktiebolagsbrott ofta även kan uppfylla rekvisitet för gäldenärsbrott. Maximistraffet för aktiebolagsbrott är fängelse ett år, vilket innebär att ett aktiebolagsbrott preskriberas rätt snabbt (inom två år).

4 ARVODE FÖR BROTTSANMÄLAN

Ett arvode för det extra arbete som brottsanmälan förutsätter och en ersättning för de kostnader som har förorsakats boförvaltaren av att göra brottsanmälan betalas ur boets medel. Extra arbete kan förutom att skriva brottsanmälan även utgöras av utredningsarbete som utförs innan anmälan görs. De allmänna grunderna för bestämmande av boförvaltarens arvode tillämpas när arvodet. Delegationen rekommenderar att boförvaltaren fakturerar uppgörandet av brottsanmälan som en särskild åtgärd enligt en separat faktura.

Borgenärssammanträdet fastställer boförvaltarens arvode och kostnadsersättning. En domstol fastställer boförvaltarens arvode och kostnadsersättning, om konkursen förfaller. På begäran av boförvaltaren kan domstolen bestämma att det till förvaltaren utbetalas arvode och ersättning om högst 600 euro, med tillägg av moms, av statens medel till den del konkursboet inte har tillräckligt medel för att betala dessa.

Delegationen rekommenderar att boförvaltaren fakturerar för uppgörandet av brottsanmälan och begär ersättning av statens medel i samband med framställan att konkursen ska förfalla.

Brottsanmälan ska inte sändas till tingsrätten i samband med begäran om att fastställa arvodet. Om det dock är nödvändigt att göra detta till exempel på begäran av tingsrätten, ska domstolen begäras att förordna att brottsanmälan ska hållas hemlig i enlighet med 10 § i lagen om offentlighet vid rättegång i allmänna domsto-

lar, med motivering att brottsanmälan är en sekretessbelagd handling enligt 24 § 1 mom. 3 punkten i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet. I begäran om sekretess ska även framföras för vilken tid sekretessen yrkas (till exempel två år eller fram till ett bestämt datum).

Boförvaltaren har inte rätt till arvode för en onödig brottsanmälan. Boförvaltarens rätt till arvode och kostnadsersättning för uppgörande av brottsanmälan gäller konkurser som har börjat 1.3.2013 eller senare.

Helsingfors den 5 juni 2018

Sami Uoti
ordförande

Simo Viljamaa
sekreterare